

၂၀၂၀ရွေးကောက်ပွဲဝင်

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်

တွေ့ဆုံခြင်း

တော်တော်လွှဲ

ပြည်သူ့ပါတီ ဥက္ကဋ္ဌ
ဦးကိုကိုကြီး နှင့်တွေ့ဆုံခြင်း

ကျော်။ အစ်ကိုရေမင်္ဂလာပါဗျ။

ကို။ ဟုတ်ကဲ့။ မင်္ဂလာပါခင်ဗျာ။

ကျော် ။ အလုပ်သိပ်များနေတယ်လို့ သိရပါတယ် ခင်ဗျာ။ ကျွန်တော့်ကို အချိန်ပေးတဲ့အတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ဦးကိုကိုကြီးတို့ရဲ့ ပြည်သူ့ပါတီကို ဦးကိုကိုကြီးက ဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ ဦးဆောင်ထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပြည်သူ့ပါတီမှာပေါ့လေ။ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဆိုရင်လည်း ကျွန်တော် သိသလောက် ဆိုရင်တော့ ၈၈ ရဲ့ တကယ့်အမာခံပေါ့

လေ။ ဦးမင်းဇေယျာက ဒုဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်နဲ့ ဆောင်ရွက်နေပါတယ်။ ဦးကိုကို ကြီးတို့ရဲ့ စီအီးစီပေါ့လေ။ ဒီ စီအီးစီက ပါတီဦးဆောင်နေတဲ့ သူတွေရဲ့ သူ တို့တွေရဲ့ နောက်ကြောင်းလေး နည်းနည်းပြောပေးပါ။

ကို။ ကျွန်တော်တို့အကြောင်း ပြောရင်လည်း ခက်တာက ထောင် အကြောင်း ပါပါ လာတော့ ထောင်ကြော်ငြာသလို ဖြစ်ဖြစ်နေတယ်ပေါ့ လေ။ တကယ်လည်း ကျွန်တော်တို့ လူငယ်ဘဝ တစ်ခုလုံးက အကျဉ်းထောင်ထဲမှာပဲ ကုန်ဆုံးခဲ့တာပေါ့။ ကျွန်တော်ဆိုရင် ၁၉၈၈မှာ ကျွန်တော် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ဘာသာရပ် နောက်ဆုံးနှစ်ပါ။ ကျွန်တော် ဘွဲ့ပြန်ယူတော့ အခု ၂၀၁၇ မှာ ပြန်ယူတော့ သက်တမ်း ၃၃ နှစ် ကြာပါတယ်။ ၈၄ ပထမနှစ် တက်တာကနေပြီးတော့ ဒီအတော အတွင်းမှာ ထောင်ထဲမှာ ၁၉ နှစ် ကျော်ကျော်လောက် နေခဲ့ရပါတယ်။ ဒုဥက္ကဋ္ဌ မင်းဇေ ယျာဟာ ဆိုရင် မွန်တိုင်းရင်းသားပါ။ ၁၉၈၈မတ်လ ကျောင်းတွင်း လှုပ်ရှားမှုကနေ စပြီးတော့ ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့တဲ့ သူတစ်ယောက် ဖြစ်ပါ တယ်။ သူက ဥပဒေနောက်ဆုံးနှစ် ကျောင်းသားအဖြစ်နဲ့ တောက်လျှောက် သူလည်း ထောင်ထဲမှာ ၁၀ နှစ်ကျော်ကျော်ပေါ့ နေခဲ့ရသူဖြစ်ပါတယ်။ ဆို တော့ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး ကိုရဲနိုင်အောင်ဆိုရင် ၈၈ တုန်းက RIT က လျှပ်စစ်အင်ဂျင်နီယာ ကျောင်းသားပါ။ ထောင်ကျပြီးမှ ကျောင်းပြန် တက်ပြီးတော့ သူလည်း လျှပ်စစ်အင်ဂျင်နီယာနဲ့ ဘီအီးဘွဲ့ ရခဲ့တာပါ။ ဆို တော့ သူလည်း ၈၈ ကတည်းက ပါဝင်ခဲ့တဲ့သူတစ်ယောက် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲ တော့ တွဲဖက် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး-၁ ကိုမာကီး(ခေါ်) ကျော်ကျော် ထွေးဆိုရင်လည်း ၈၈ မတ်ကတည်းက သူတို့ ဒီထက်တောင် စောပါတယ်။ နိုင်ငံရေးစာပေလေ့လာမှု အုပ်စုတွေ Study group တွေအနေနဲ့ လုပ်ခဲ့တဲ့ သူက အီးမေဂျာကနေထောင်ကျသွားပြီးတော့ ပညာရေးမှာ formal

education တော့ ရသွားတယ်။ သို့သော် စဉ်ဆက်မပြတ်တော့ လေ့လာနေတာတွေက တောက်လျှောက်တော့ရှိပါတယ်။ တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး-၂ ကိုကျော်ကျော်စိုးဆိုရင်တော့ သူက ကျော်ထွဋ်ကျော်ကလောင်နာမည်နဲ့ နိုင်ငံရေးဆောင်းပါးတွေရေးပြီးတော့ Politic ဂျာနယ်ထုတ်တယ်။ ကိုယ်တိုင်လည်း သူကတော့ ထောင်ကျတာ မဟုတ်ပေမယ့် ကျွန်တော်နဲ့က... ကျွန်တော်က AGTI Electrical Power နဲ့ပြီးမှ တက္ကသိုလ်ပြန်တက်တာ။ သူနဲ့ ကျွန်တော်နဲ့က GTI same batch ပေါ့။ ကျွန်တော်က အင်းစိန်ဆင်း။ သူက မန္တလေးဆင်း။ အဲတော့ လက်ရှိလည်း ဆောက်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှာ အတွင်းရေးမှူးပေါ့လေ။ ဒီ AGTI Society မှာလည်း သူ ဦးဆောင် တာဝန်ယူနေတာပါ။ နောက် ဒီ small and medium enterprise တွေမှာလည်း Board of Director ပါ။ ဒါက ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တွေ ပြောတာပေါ့လေ။ ကျန်တဲ့လူတွေထဲမှာလည်း ဥပမာ ကိုစိန်ဝင်းဆိုရင် ၁၄၁ group ပေါ့။ ၁၄၁ ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရေး ဖြတ်သန်းမှု တစ်လျှောက်လုံး ၈ လေးလုံးကို မဖြစ်သေးဘူး။ အဲဒီမတိုင်ခင်မှာ ပထမဆုံးဖမ်းခံရတဲ့ ၁၄၁ ယောက်အုပ်စုပေါ့။ အဲဒီအုပ်စုမှာ အဖမ်းခံရပြီးတော့ နောက်... သူ ကျောင်းပြန်တက်တယ်။ နောက် MBA First Batch ပါ။ လက်ရှိလည်း ခရီးသွားကုမ္ပဏီ ထူထောင်ထားပါတယ်။ နောက်တစ်ယောက်က ကိုဖေသက်ဆိုရင်လည်း သူက လောလောဆယ်မှာ တိုင်းရင်းသားရေးရာနဲ့ ဖက်ဒရယ်ရေးရာကို တာဝန်ယူပါတယ်။ သူလည်း ၁၄၁ ပထမဦးဆုံးအဖမ်းခံရတဲ့ ၁၄၁ ယောက် အုပ်စုထဲကပါ။ သူလည်း တောခိုတယ်။ ABSDF ကျောင်းသားတပ်မတော်... ပြန်လာပြီးတော့ ကျောင်းပြန်တက်တယ်။ ကျောင်းပြီးပြီးတော့ ကျောက်မျက်ရတနာကုမ္ပဏီ... သူ့မိသားစု လုပ်ငန်းအဖြစ်နဲ့ တည်ထောင်ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ဈေး

မှာ ဆိုင်ဖွင့်ပြီးတော့ ပြည်ပအရောင်း ပွဲတွေလည်း လိုက်ပြီးတော့ လုပ်တာ ရှိပါတယ်။ နောက်တစ်ယောက်ဆိုရင်... ကိုကိုအောင်ဆိုရင် သူကတော့ ၈၈ မှာ ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့တယ်။ နောက် တောခိုသွားပြီးတော့ ABSDF... အဲဒီက နေ ဂျပန်မှာ နှစ် ၂၀ နီးပါးပါပဲ။ အခုပြန်လာပြီးတော့... သူကတော့ စွမ်းအင်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ လောင်စာဆီ တင်သွင်းဖြန့်ဖြူးတဲ့ လုပ်ငန်း လုပ်ပါတယ်။ ပြောချင်တာက... အကုန်လုံးပြောရင် အများကြီးပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ အဲဒီလိုထူးခြားတဲ့ အဓိကကတော့ နိုင်ငံရေးအခြေခံရှိ ပြီးတော့ ပညာရေးကိုလည်း ဆုံးခန်းတိုင်အောင် ကြိုးစားကြတယ်။ ဥပမာ ကိုကိုအောင် ဆိုရင်လည်း သူက ဂျပန်မှာမရောက်ခင် ဟိုဘက်မှာလည်း Law နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဒီပလိုမာတစ်ခု ပြန်ယူခဲ့ပါသေးတယ်။ နယ်ပယ် အသီးသီးမှာလည်း စူးစိုက်ပြီးတော့ ဆောင်ရွက်နေကြတယ်။ နိုင်ငံရေး အခြေခံ ဖြတ်သန်းမှုနဲ့ လာခဲ့ကြတာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူပါတီ ဖွဲ့တော့မယ် ဆိုတဲ့အခါမှာ စိတ်တူကိုယ်တူ ရဲဘော်တွေ ပြန်လည်စုစည်းပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဖွဲ့ဖို့ ကြိုးစားကြတာပါ။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျွန်တော်လည်း တကယ်ကို အံ့သြမိတာ တစ်ခုပေါ့။ ထောင်ထဲမှာ အကြာကြီး နေခဲ့ကြတာလေ။ တကယ်ဆိုရင် ဒီပညာပြန်သင်ဖို့ဆိုတဲ့ စိတ်ရှိတာကိုပေါ့လေ... အားလုံးလည်း ဘွဲ့တွေ ရအောင် ယူခဲ့ကြတယ်။ ဒီအချက်ကတော့လေ ကျွန်တော် တကယ်ကို လေးလည်း လေးစားတယ်။ အံ့လည်း အံ့သြမိပါတယ်။ အဖွဲ့မှာတော့ ဦးဆောင်တဲ့သူတွေကတော့ နိုင်ငံရေးအရလည်း နိုင်ငံရေးရေချိန် မြင့်တဲ့ သူတွေ ပညာကလည်း အကုန်လုံးက ယူပြီးသားတွေ စီးပွားရေးလည်း ကျွမ်းကျင်တဲ့သူတွေ။ ကျွန်တော်ဒီမှာ မေးခွန်းလေးတစ်ခုမေးချင်တာက

၂၀၁၅ မှာ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ဒီနှစ် ၂၀၂၀ နိုဝင်ဘာမှာ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်နိုင်ပါ့မလားခင်ဗျာ။

ကို။ အခုအခြေအနေက သာမန်အခြေအနေ မဟုတ်ဘူးပေါ့။ တစ်မျိုး သားလုံးဆိုင်ရာ ကပ်ရောဂါအဖြစ် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနကလည်း ကြေညာထားတယ်။ သတိပေးချက်တွေလည်း တောက်လျှောက် ထုတ်ပြန် နေတယ်။ နောက်တစ်ခါ ဒီ Lockdown တားမြစ်မိန့်တွေကလည်း ၁၅ ရက် တစ်ကြိမ် တိုးနေတာ။ အခုကို မပြေသေးဘူး။ ဒီလကုန်ထိတိုးထားတော့ ဒီ လကုန်ရင်ရော ဘာဆက်ဖြစ်မလဲ မသိဘူး။ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံကတော့ ဒုတိယလှိုင်းက ပိုပြီးတော့ ဂရုစိုက်ဖို့ လိုတယ် သတိထားဖို့ လိုတယ်။ ပိုကြီး မယ်လို့ သတိပေးထားတာလည်းရှိတော့ ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ ကော်မရှင်က နိုဝင်ဘာလ အတွင်းမှာ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပမယ်လို့ ပြော တော့ ကျွန်တော်တောင်မှ နည်းနည်းစိုးရိမ်တယ်။ အံ့အားလည်း သင့်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တော့ ကော်မရှင်က ဒီလို အခြေအနေမျိုးမှာ သူတစ်ဖွဲ့တည်းသဘောနဲ့ ဆုံးဖြတ်လို့ မရဘူး။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ကို။ အဓိကကျတဲ့ ပြည်သူလူထုရဲ့ ကျန်းမာရေး လုံခြုံရေး အာမခံချက် ရှိ၊ မရှိဆိုတာ ကို ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ အတည် ပြုချက်၊ ညွှန်ကြားချက်တွေ ရယူဖို့လို တယ်လို့ မြင်တယ်။ ဒီကိစ္စဟာ ကော်မရှင်ရဲ့ ရွေးကောက်ပွဲ တစ်ခုတည်းအတွက် သက်သက်မဟုတ်ဘဲနဲ့ ယှဉ်ပြိုင်တဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီ အားလုံးရဲ့ တန်းတူညီမျှ မျှမျှတတ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်တဲ့ အခွင့်အ လမ်း ရှိသလား။ လူတွေရဲ့ ကျန်းမာရေး လုံခြုံရေး အာမခံချက် ဘယ်လောက်ထိ ရှိသလဲဆိုတဲ့ အချက်တွေကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စဉ်းစား

ပြီးမှ ရွေးကောက်ပွဲရက် သတ်မှတ်တာ၊ လုပ်ငန်းစဉ် ကြေညာတာ တွေကို လုပ်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်တော့ အဲဒီလို မြင်ပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ခုန ဦးကိုကိုကြီးအနေနဲ့ ပြောသွားပါတယ်။ ပါတီတွေအနေနဲ့ သူတို့တွေအနေနဲ့ ဒီရွေးကောက်ပွဲ အတွက်ပေါ့နော်... ပြင်ဆင်တဲ့အခါမှာ တန်းတူညီမျှ အချိန်ရပါ့မလား။ ဒီစကားလေးကို ကောက်ရမယ် ဆိုရင်ပေါ့လေ။ ဦးကိုကိုကြီးတို့အနေနဲ့ နိုဝင်ဘာလထဲမှာ သာ ရွေးကောက်ပွဲ တကယ် ကျင်းပဖြစ်ခဲ့ရင် ဒီမဲဆွယ်တဲ့အတွက် စိန်ခေါ်မှုတွေ ရှိလား၊ မရှိလား သိချင်ပါတယ်ခင်ဗျာ။

ကို။ သေချာတာက ကျွန်တော်တို့ ဖေဖော်ဝါရီလမှာ စပြီးတော့ ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနက ကြေညာတာ။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ နောက်ပိုင်းမှာ လူ ၅ ယောက်ထက် မစုရတို့ ခပ်ခွာခွာနေပါတို့ဆိုတာ ဖြစ်လာတော့ နိုင်ငံရေးဆိုတာ လူနဲ့ထိတွေ့ပြီးတော့ ပြောဆိုစည်းရုံးရတဲ့ ကိစ္စက ကျွန်တော်တို့ လက်တွေ့အားဖြင့်တော့ ရပ်ကိုသွားတာပဲ။ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင်လည်း တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ မြို့နယ် ရုံးခန်းဖွင့်လှစ်ဖို့ကိစ္စတွေကို ကျွန်တော်တို့ ဆိုင်းငံ့ထားရတယ်။ ညွှန်ကြားချက် ထုတ်ထားတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လူစုလူဝေးကြောင့်မို့လို့ ကိုယ့်ကြောင့်မို့လို့ အန္တရာယ် မဖြစ်အောင်။ နောက်ပြီး တားမြစ်ထားတဲ့ ဥပဒေတွေကလည်း ငြိစွန်းဖို့မရှိအောင် ဆိုပြီး လုပ်တဲ့အချိန်မှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု ရှုထောင့်ကလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာတွေ အများကြီး ပေါ်တယ်။ ဖမ်းတဲ့သူဖမ်းတယ်၊ မဖမ်းတဲ့သူ မဖမ်းဘူး။ ကျွန်တော်တို့ဆိုရင် စစ်ကိုင်းတိုင်း ကျန်းလှမြို့နယ်က ပြည်သူ့ပါတီဥက္ကဋ္ဌပေါ့။ ပြောရရင် တော်တော် စိတ်ထိခိုက်ဖို့ ကောင်းတယ်။ မင်္ဂလာဦးညမှာ သတို့သား သတို့သမီး ယောက္ခမ

အကုန်အဖမ်းခံလိုက်ရတယ်။ ဆိုလိုတာက သူတို့က မင်္ဂလာဆောင် ဖိတ်စာ
တွေက ဝေထားပြီးသား ဖြစ်တယ်။ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ကိုဗစ် ကြေညာ
ကာစပေါ့။ အဲဒီတော့ ဟို... ပရိသတ်ကို ဧည့်ခံတာမလုပ်တော့ဘဲနဲ့ ပါဆယ်
ဝေလိုက်တယ်... အစားအသောက်ကို။ လူကြီးမိဘ ကန်တော့တဲ့
အခမ်းအနားက အကျဉ်းရုံးပြီးလုပ်လိုက်တယ်။ အဲဒီတစ်ရပ်ထဲ တစ်မြို့ထဲ
ကျင်းပတဲ့သူက အဖမ်းမခံရဘဲနဲ့ အဲဒီ ကျွန်တော့်ပါတီက ဥက္ကဋ္ဌက
ယောက္ခမ။ သတို့သမီးကတော့ မိန်းကလေးဖြစ်လို့ ဆိုပြီး ပြန်လွှတ်လိုက်
ပြီးတော့ သတို့သားနဲ့ ယောက္ခမကို မင်္ဂလာဦးညမှာ တစ်ရက်တည်း
ထောင်ချပြီး ခြောက်လ ရွှေဘိုထောင်ကို ချလိုက်တယ်။ အခုထိ ပြန်မ
လွတ်သေးဘူး။ ပြောချင်တာက ဒါက ကိုယ့်လူအဖမ်းခံရလို့ ကျန်တဲ့သူ
ဖမ်းကွလို့ ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ တရားဥပဒေရှုထောင့်အရ ပြောရရင်တော့
ဒါမျိုး တွေကအစ မျှမျှတတ ဖြစ်သင့်တယ်။ အဲသလိုမဟုတ်ရင် ပြောရရင်
တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အပေါ်မှာ ပြည်သူရဲ့ ယုံကြည်မှု အားကိုးမှုကအစ
ထိခိုက်တယ်လို့မြင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ရွေးကောက်ပွဲနဲ့ စပ်ဆက်ရင်
လည်း ဒီလူစုလူဝေးအမိန့်ဟာ တည်ဆဲဖြစ်နေပြီး မျှော့ကြိုးလို ဖြစ်နေ
တယ်။ အရေးယူချင်တဲ့သူကို ယူလို့ရတယ်။ မယူချင် မယူလို့ရတယ်ဆိုရင်
ကျွန်တော် တို့က ခုနက ရွေးကောက်ပွဲ သန့်ရှင်း မျှတမှု၊ တန်းတူညီမျှမှု
အပေါ်မှာ ထိခိုက်မှုရှိတယ်လို့ မြင်ပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ အခုနက ဖမ်းခံရတဲ့ ပြည်သူ့ပါတီက ဖမ်းခံ
ရတဲ့အတွက် စိတ်မကောင်း ပါဘူး။ မမျှမတတွေကို ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံ
မှာ ခဏခဏ မြင်နေရပါတယ်။ ပြည်သူ့ပါတီရဲ့ သန္နိဋ္ဌာန် ပေါ့လေ။ အဲဒါ
လေး သဘောကျလို့ပါ။ ကြည့်နေတဲ့ ပရိသတ်လည်း သိအောင်

ကျွန်တော် ဖတ်ပြချင်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပြည်သူ့အားလုံးအတွက် ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ နားမလည်ခြင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်းတည်း ဟူသော အမှောင်တိုက်ကို ဖြိုခွင်း၍ တရားမျှတခြင်း၊ လွတ်လပ်ခြင်း၊ တန်းတူညီမျှခြင်း ဆိုသော လောကပါလ တရားများကို အခြေခံသည့် လွတ်လပ် ငြိမ်းချမ်းသော၊ ကြွယ်ဝချမ်းသာသော အလင်း ခေတ် နိုင်ငံတော်ကို တည်ဆောက် သွားကြမည်။ အဲဒီထဲမှာ ကြောက်ရွံ့ခြင်းဆိုတာ ပါလာပါတယ်။ အဲတော့ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းအောင် ဦးကိုကိုကြီး အနေနဲ့ပေါ့လေ... လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေရလာရင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။

ကို။ တစ်ခုကတော့ ဘာကိုကြောက်တာလဲပေါ့ ကျွန်တော်တို့က။ ဘာကြောင့် ကြောက်တာလဲပေါ့။ အဲဒီဟာတွေကို ကျွန်တော်တို့က စနစ်တကျ ဇာစ်မြစ်ကို လေ့လာမှသိမှ ကျွန်တော်တို့က ကြောက်ရွံ့ခြင်း လွတ်ကင်းအောင် လုပ်ရမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကြောက်ကြတဲ့ဟာက ခုနကပြောတဲ့ များသောအားဖြင့် သာမန်လက်လုပ်လက်စား ပြည်သူက အာဏာနဲ့လည်း ဝေးတယ်။ ငွေကြေးအရလည်း ချို့တဲ့တယ်။ ချို့တဲ့တဲ့အတွက် သူ့မှာ ကြောက်ရတဲ့ဟာတွေက များတယ်။ ကျွန်တော်တို့က တစ်အချက်အရ တရားဥပဒေနဲ့ ကာကွယ်ပေးရမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မခွဲခြားဘဲနဲ့ အဆင့်တန်းမခွဲခြားဘဲနဲ့ ဥပဒေရဲ့ ရှေ့မှောက်မှာ တန်းတူညီမျှ ဖြစ်တယ်။ မဖြစ်ရင် ကျွန်တော်တို့က ခုခံကာကွယ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ဟာကို တစ်အချက်က ဥပဒေအရ အခိုင်အမာဖြစ်ရမယ်။ နောက်တစ်ခုက လက်တွေ့ အကူအညီပေးတာတွေ ဖြစ်ရမယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာလူမျိုးက ရုံးပြင်ကနား အင်မတန် ကြောက်တယ်။ ပြောရရင် သက်သေလိုက်ရမှာတောင် ကြောက်တယ်။ ကိုယ့်ရှေ့မှာ မတော်မတရား ဖြစ်သွားရင်တောင်မှ ကိုယ့်လာပြီး တိုင်ပတ်နေဦးမယ်။ မသိချင်ယောင် ဆောင်သွားတာ ကောင်းတယ်ဆိုတာမျိုးကအစ

ဖြစ်လာတာဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှာရှိတဲ့ တရားမျှတမှု ထိခိုက်တယ်။ ကိုယ်တိုင် တချို့ဆိုရင်လည်း ခံလိုက်ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံတကာမှာ ဆိုရင် ကျွန်တော် ဝါရှင်တန်ဒီစီမှာ Rule of Law practical course ကျွန်တော် သွားပြီးတက်ခဲ့တယ်။ တက်ခဲ့တော့ အဲဒီလိုမျိုး ဥပဒေ အကာအကွယ်ကို ယူဖို့ အခက်အခဲရှိတဲ့ ပြည်သူတွေအတွက် legal aid တွေ ရှိတယ်။ ဆိုတာက ဒါကြောင့်မို့ ကျွန်တော်တို့က ခုနက ကြောက်ရွံ့ခြင်း လွတ်ကင်းဖို့ဆိုတာ စကားလုံးလေးက နည်းနည်းလေး။ ပြောစရာတွေက အရမ်း ကျယ်တယ်။ ခေါင်းစဉ်ကြီးတစ်ခုအဖြစ်နဲ့ကို ပြောရမယ်။ အဲတော့ တစ်အချက်က ဥပဒေအရ ကာကွယ်ပေးရမယ်။ ဥပဒေကို ပြည်သူတွေ သိရှိ အောင် လုပ်ရမယ်။ ဥပဒေတွေဘာတွေ ပြဋ္ဌာန်း ထားမှန်းလည်းမသိဘူး။ အရေးယူခံလိုက်ရမှသာ အော်... ဒီပုဒ်မလည်း ရှိတယ်ဆိုတာ သိတယ်။ ဥပဒေကို ပြည်သူတွေသိရမယ်။ အဲဒီဥပဒေဟာ ငါတို့အတွက် အားကိုး လောက်တယ်ဆိုတာ ပြည်သူတွေ သိရမယ်။ ပြီးတော့ ရှေ့နေ ရှေ့ရပ်မငှား နိုင်ဘူး ဆိုရင် ခုနက legal aid တွေပေါ့။ ဥပဒေ အထောက်အကူပြုတွေက ပြည်သူတွေအတွက် အကာအကွယ် ပေးနိုင်ရမယ်။ အဲတော့ ကျွန်တော်တို့ က ငယ်စဉ်ဘဝ ပညာရေးကနေစပြီးတော့ တကယ်ကြောက် သင့်တာ ဘာ လဲ၊ ဘယ်ဟာတွေက တို့အခွင့်အရေးဆိုတာကို သိအောင် နီတိပိုင်းရော ဘာ ရောကျွန်တော်တို့က formal education ရော သိအောင် အလွတ်သင် အလွတ်သဘော လေ့လာနိုင်တဲ့ စာနယ်ဇင်းတွေမှာကအစ ကျယ်ကျယ်ပြန့် ပြန့် အသိပညာပေးတာတွေရော လုပ်ဖို့လိုတယ်။ ကြောက်ရွံ့ခြင်း လွတ်ကင်းအောင် ဆိုတာက ဆိုင်းဘုတ်ရေးရုံနဲ့တော့ မပြီးဘူး။ တကယ် လက်တွေ့ လုပ်ရမယ့်ကိစ္စတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ သူတို့စိတ်ထဲ ကြောက် စရာ မလိုဘူး။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် လုံခြုံတယ်ဆိုတဲ့ ခံစားမှုမျိုး ဖြစ်အောင်

နိုင်ငံတော်က ဆောင်ရွက်ပေးဖို့လိုတယ်လို့ မြင်ပါတယ်။

ကျော်။ အတိုချုံးရင်တော့ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ရှိရမယ်ပေါ့။ တရားဥပဒေ အထက်မှာ ဘယ်သူမှ မရှိရဘူး။ တရားဥပဒေနဲ့ ပတ်သက် လာရင် အားလုံးက တန်းတူပဲ။

ကို။ Rule of Law နဲ့ Rule by law မကွဲဘူး။ ဒါလည်း အစိုးရ အဆက်ဆက်က တည်ဆဲဥပဒေအရ ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ပြောတယ်။ ပြော တော့ သူက ဒါကိုတရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးလို့ ပြောတယ်။

ကျော်။ ပြည်သူ့ပါတီရဲ့ သန္နိဋ္ဌာန်ထဲက ကျွန်တော် ကြိုက်နှစ်သက်တာလေး တစ်ခုကတော့ တန်းတူညီမျှခြင်း။ တန်းတူ ညီမျှခြင်းလို့ ပြောလိုက်ပြန်ရင်လည်း ဒီနေရာမှာ ဗမာလိုပြောရတာ နည်း နည်းခက်လို့ အင်္ဂလိပ်လို သုံးရမယ်ဆိုရင် equality နဲ့ equity ကို ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာလည်း အမြဲရောကြပါတယ်။ အဲတော့ ဒီမှာရေးထား တဲ့ တန်းတူညီမျှခြင်းဆိုတာ ကျွန်တော် equity လို့ ထင်ပါတယ်။ ဟုတ်ပါ သလား။

ကို။ ဟုတ်ကဲ့။ တစ်ခုက ကျွန်တော်တို့က အခွင့်အလမ်းက တန်းတူ ညီမျှ ဖြစ်ရမယ်။ သို့သော် ပျင်းတဲ့သူက အဲဒီအခွင့်အလမ်းကို ရှိပေမယ့်လို့ မ ခံစားရဘူး။ အစရှိသဖြင့်။ အဲတော့ ကျွန်တော်တို့က ဇလုတ်တိုက်ပြီးတော့ နွားထီးငါးကျပ်၊ နွားမငါးကျပ်ဆိုတာမျိုး ဒါက လက်တွေ့မှာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်က equitable development ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူ့ ပါတီရဲ့ နိုင်ငံရေးတွေးခေါ် မြော်မြင်မှု အခြေခံများဆိုပြီး ပြုစုထားတာရှိပါ တယ်။ အဲဒါကလည်း ကိုဗစ်ဖြစ်သွားလို့ ဒီစာအုပ်နဲ့ ဒီအယူအဆကို မိတ်

ဆက်ဖို့ လုပ်ထားပြီး ကိုဗစ်ကြောင့် မလုပ်နိုင်ခဲ့ဘူး။ ဒီထဲမှာလည်း equitable လို့ ကျွန်တော်တို့ ပြောပါတယ်။ ဆိုတော့ development ကို ဖွံ့ဖြိုး တိုး တက်မှုကို ပြောတဲ့အခါမှာ ပြည်နယ်တွေ မှာ နိမ့်တယ်။ ပြည်မ မှာ များတယ်။ မြို့ပြ တွေမှာ ဖွံ့ဖြိုးတယ်။ ကျေးရွာတွေ မှာ နောက်ကျတယ် ဆိုတာက equitable မဖြစ်ဘူး။ ဆိုတော့ ဒါကြောင့်မို့လို့ အချိုး ညီ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုပေါ့နော်။ အဲသလို ဖြစ်ဖို့အတွက်ကို ကျွန်တော်တို့ ဦးတည် ပြီး တော့ ထုတ်ပြန်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ခုကတော့ အခွင့်အလမ်းက တန်းတူညီမျှ ဖြစ်သင့်တယ်။ သို့သော် ခံစား တဲ့အခါမှာတော့ သူရဲ့ equitable ဖြစ်ဖို့ ဆိုတာကို အဓိက ဆူကြိုနှိမ်မြင့်ပေါ့နော်၊ အဲဒါကို ရည်ရွယ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျော်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ အခု ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲပေးနိုင်တဲ့သူက ၃၆ သန်း လောက်ရှိတယ်လို့ ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင် က ကြေညာထားပါတယ်။ အမျိုးသားဦးရေက ၁၇ သန်း ရှိပါတယ်။ အမျိုးသမီး ဦးရေက ၁၉ သန်းရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဦးကိုကြီးတို့ ပြည်သူ့ ပါတီနဲ့ကလည်း အမျိုးသမီးတွေ အတွက်ကော စဉ်းစားထားတာ ဘာရှိပါ သလဲခင်ဗျာ။

ကို။ ကျွန်တော်တို့ ဂျန်ဒါအကြောင်းပြောရင် ကျွန်တော်တို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အခြေခံတွေကလည်း ပြန်လေ့လာဖို့ ကောင်းတယ်။ သူများနိုင်ငံတွေမှာ အမျိုးသမီး မဲပေးခွင့် မရှိတို့ ဘာတို့ ဖြစ်တဲ့အချိန်ကနေ ပြီးတော့ အများကြီး သူတို့ ရုန်းကန်ကြိုးစားခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရဲ့ ရွေးကောက်ပွဲက စကတည်းက အမျိုးသမီး မဲပေးခွင့်ရခဲ့တယ်။ နောက် လူ ဖြူ လူမည်း မဲပေးခွင့်ရဖို့ ကြိုးစားတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့

ရွေးကောက်ပွဲတွေဟာ အစကတည်းက ပြောရရင် ယူနီဗာဆယ်ဖြစ်တယ်။ ဆိုတော့ ဒါလေးကတော့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ထူးခြားချက်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ တစ်ခုတော့ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့က အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေ ဖြစ်တဲ့အခါမှာ အမျိုးသားများနှင့်သာ သင့်တော်သော လုပ်ငန်းလို့ သီးခြားကန့်သတ်တာကလွဲလို့ အမျိုးသမီးတွေက အလုပ်အကိုင်ဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်း တန်းတူဖြစ်သင့်တယ်။ ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူ့ပါတီ အနေနဲ့ ဒီလိုယူဆတယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ တူညီတဲ့ အလုပ်အကိုင် အတွက် တူညီတဲ့လစာခံစားခွင့် ဖြစ်သင့်တယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ကို။ နောက်တစ်ခုကတော့ ရာခိုင်နှုန်းကိစ္စပေါ့။ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း ဆိုပြီး တော့ပေါ့။ ပြောနေကြတော့ ကျွန်တော်ကတော့ တကယ်သာ အရည်အချင်း ရှိလို့ လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်ရင် ၁၀၀ ကို ပေးချင်တာ။ ၃၀ နဲ့ ကန့်သတ်နေစရာ မလိုဘူး။ သို့သော် အနိမ့်ဆုံး သတ်မှတ်ချက်တွေနဲ့ လုပ်ကြတဲ့အခါမှာ တစ်ခါတလေမှာကျရင် မက်လုံးတော့ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့အတွက် တိုင်းပြည် လူဦးရေရဲ့ ထက်ဝက်ကျော်တယ်။ သူတို့ရဲ့အခန်းကဏ္ဍက

အင်မတန် အရေးကြီးပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အမျိုးသမီးတွေ နယ်ပယ်အသီးသီးမှာ တန်းတူအခွင့်အရေး ရဖို့တင် မဟုတ်ဘဲနဲ့ နိုင်ငံရေး ထဲကို တက်တက်ကြွကြွက ပါလာဖို့လည်း ဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။

ကျော်။ အခုလာမယ့် ရွေးကောက်ပွဲမှာပေါ့နော်။ ကျွန်တော်တို့ တစ်ခါမျှ မဲမပေးဖူးတဲ့ လူငယ် First Voter ငါးသန်းလည်း မဲပေးပါမယ် ခင်ဗျ။ ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့အစီအစဉ်ကို ကြည့်ရှုနေတဲ့ လူငယ်တွေ ရှိ မယ်ဆိုရင်လည်း ကျွန်တော်က ဒီလူငယ်တွေ မဲမပေးမှာကို ကြောက်ပါ တယ်ခင်ဗျ။ အဲတော့ ဦးကိုကိုကြီးအနေနဲ့လည်း ဒီလူငယ်တွေကို မဲပေး သင့်တယ်လို့ ထင်ရင် မဲပေးသင့်တဲ့ အကြောင်း၊ မဲ မပေးသင့်ဘူး ထင်ရင် လည်း မဲမပေးသင့်တဲ့ အကြောင်း ဥပဒေရဲ့ သဘောထားလေး နည်းနည်း ပြောပြပေးပါခင်ဗျ။

ကို။ အခုလို မဲပေးခွင့်ရဖို့အတွက်ဟာ ပေါပေါချောင်ချောင်နဲ့ ဖြစ်လာ တာ မဟုတ်ဘူး။ ပြောရရင် ဒါ ကျွန်တော်တို့ ၈ လေးလုံး အရေးတော်ပုံ ကြီး။ ဒါကတော့ ထင်ရှားတဲ့ဟာကို ပြောတာ။ တကယ်တော့ ၁၉၆၂ ဆဲဗင်း ဇူလိုင် ကနေစပြီးတော့ပေါ့နော်။ တစ်လျှောက်လုံးမှာ ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီ ပေါ်ပေါက်ဖို့ မဲပေးခွင့်ရဖို့ ကျွန်တော်တို့ အသက်ပေါင်း ဘဝပေါင်းများစွာ ပေးဆပ်ခဲ့ရတာပါ။ မဲပေးခွင့်ကို တန်ဖိုးထားစေချင်တယ်။ တာဝန်တစ်ရပ် အနေနဲ့ကို မဲပေးစေချင်တယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျာ။

ကို။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမိုကရေစီကို ဘာကြောင့် တန်ဖိုးထားလဲဆိုတော့ ပြည်သူတွေက ပြုပြင်ပြောင်းလဲခွင့် ရတဲ့အတွက်ကြောင့်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျ။

ကို။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ကျွန်တော်တို့ မဲပေးလိုက်တာက အားရကျေနပ်စရာ မဖြစ်တာ မျိုးတွေ ဖြစ်တတ်တယ်။ စိတ်ပျက်စရာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီတစ်ခေါက် မဲပေးရာမှာ ကိုယ်မျှော်လင့်သလို မဖြစ်ဘူးဆိုရင် နောက်တစ်ခေါက်မှာ နောက်ထပ် ရလဒ်တစ်ခုကို ဖန်တီးနိုင်တယ်။ ပြောင်းလဲ နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော်တို့က မဲဆန္ဒရှင်အားလုံး အထူးသဖြင့် ပထမဆုံးအကြိမ် မဲပေးမယ့် လူငယ်မဲဆန္ဒရှင်တွေ အနေနဲ့ ဒီမိုကရေစီကိုယုံပါလို့ ကျွန်တော်က အဓိက တိုက်တွန်းချင်တယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျ။

ကို။ ဥပမာအားဖြင့် ကိုယ်ရွေးလိုက်တဲ့ ပါတီသော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ် သော်လည်းကောင်း မဲဆွယ်တုန်းက တစ်မျိုး၊ မဲပေးပြီးတော့ ကိုယ့်ပြန်လှည့် မကြည့်ဘူး အစရှိသဖြင့်ပေါ့ စိတ်ခံစားမှု အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်တယ်။ သို့သော် အဲဒီအခြေအနေကို ပြောင်းလဲနိုင်တဲ့ အခွင့်အလမ်း ကိုယ့်မှာရှိတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ မဲပေးဖြစ်အောင် ပေးပါလို့ ကျွန်တော်ကတော့ တိုက်တွန်းချင်တယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ကို။ နောက်တစ်ခုကတော့ first time voter တွေအနေနဲ့ ထူးခြားတာတစ်ခုကတော့ အကဲဖြတ်ချက်ပေါ့။ သမိုင်းနဲ့ နည်းနည်း အဆက်ပြတ်တယ်။ သူတို့သိချင်ရင် တစ်ဆင့်ကြား သိတာရှိမယ်။ စာအုပ်စာတမ်းက သိ

တာရှိမယ် အစရှိသဖြင့်ပေါ့။ တကယ့် ကိုယ်တိုင် ဖြတ်သန်းခဲ့တဲ့ သူတွေရဲ့ ခံစားချက်လိုမျိုးတော့ သူတို့က ပြင်းပြင်းထန်ထန် မရှိဘူး။ ပြောရရင်တော့ အစွဲနည်းနည်း ကင်းတယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ အဲဒါ အားသာချက်လည်း ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော်တို့က တစ်ခါတလေကျရင် အနာများ တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဖွံ့ဖြိုးလာတဲ့ မျိုးဆက်တွေကို မျှော်လင့်ချက်ထားတယ်။ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး အတွက်ပဲ ပြောပြော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက်ပဲ ပြောပြော လက်ရှိတိုင်းပြည်ရဲ့ ပြဿနာတွေကို ဖြေရှင်းတဲ့ အခါမှာလည်း သူတို့က နဂိုအထိုင်တွေကနေ စဉ်းစားတာ မဟုတ်ဘူး။ အစွဲကင်းတဲ့ အစွဲနည်းတဲ့ မျိုးဆက်ဟာ ကျွန်တော် တို့ နိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံရေးထဲကို ဝင်လာမယ်ဆိုရင်လည်း အင်မတန် အလားအလာကောင်းတဲ့ မျှော်လင့်ချက်ရှိတဲ့ မျိုးဆက်လို့ ပြောလို့ရပါ တယ်။ အဲဒီမျိုးဆက်ကိုလည်းပဲ မဲပေးရုံသက်သက်တင် မဟုတ်ဘူး။ နိုင်ငံရေးထဲကို စိတ်ပါဝင်စားသူများ ပါလာဖို့ကိုလည်း ကျွန်တော်မျှော်လင့် ပါတယ်။ ကြိုလည်း ကြိုဆိုပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ နောက်ဆုံး မေးခွန်းလေးပါ။ ဦးကိုကိုကြီးရဲ့ ... တော်တော်များများ မဲဆန္ဒနယ်တွေမှာ ပြည်သူ့ပါတီအနေနဲ့ ဝင်ပြိုင် တယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်။ ကိုယ်စားလှယ်တွေလည်း စတင်ရွေးနေပြီလို့ ကျွန်တော်လည်း ယုံကြည်ပါတယ်။ ကိုယ်စားလှယ်တွေ ရွေးတဲ့အခါမှာ ပေါ့နော် ပြည်သူ့ပါတီအနေနဲ့ စံထားတဲ့ အရေးကြီးတဲ့အချက် (၃) ချက် လောက် ပြောပြပေးပါခင်ဗျ။

ကို။ တစ်အချက်ကတော့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဆိုတာ ပရော် ဖက်ရှင်နယ် နိုင်ငံရေးသမား ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ လွှတ်တော်

ကိုယ်စားလှယ် ဝင်တော့မယ် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နိုင်ငံရေးကို စူးစိုက်ပြီး လုပ်ဖို့ ပိုင်းဖြတ်ထားသူ ဖြစ်ဖို့တော့လိုမယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် နိုင်ငံရေးသမား အဖြစ် ခံယူဖို့လိုမယ်။ အဲဒီဟာက ထောင်ကျတာ တောပြန်တာလည်း ဖြစ် ချင်ဖြစ်မယ်။ နိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲ ဖို့အတွက် ပိုင်းဖြတ်ပြီး ဝင်လာတဲ့သူ လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မယ်။ သို့သော်လည်း သူ့ကိုယ်သူ ခံယူဖို့က ငါသည် ပ ရော်ဖက်ရှင်နယ်ကို ရွေးလိုက်ပြီ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် နိုင်ငံရေးသမား အဖြစ် ခံယူမယ်ဆိုတာ ရှိဖို့လိုမယ်။ ကောင်းတာကတော့ နိုင်ငံရေး ဖြတ်သန်းမှု နိုင်ငံရေး အသိစိတ်ပေါ့။ Political sense က ပြောသလောက် မလွယ်ဘူး။ ဘွဲ့ပညာတွေ ကျွန်တော်တို့ သင်ယူလို့ရတယ်။ တစ်ခုခု ဆုံးဖြတ်လိုက်ရင် ဖြစ်လာမယ့် နိုင်ငံရေးအကျိုးဆက်ကို သိနားလည်တဲ့ Political sense က အခြေခံရှိဖို့ လိုတယ်လို့ မြင်တယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ ပညာကတော့ တတ်လေကောင်းလေပေါ့။ ပညာလည်းတတ်တယ် နိုင်ငံရေး အသိစိတ် လည်း အားကောင်းတယ် ဆိုရင်တော့ တိုင်းပြည်အတွက် အင်မတန် ကောင်းတယ်။ ဒါကြောင့် နိုင်ငံရေး အခြေခံလိုတယ်။ ပြီးရင် အာရုံစိုက်တဲ့ နယ်ပယ်အလိုက် ထူးခြားတဲ့အရည်အသွေးတွေပေါ့။ ရှိရင် ပိုကောင်းတယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ အဓိကက ဒေသခံရဲ့ ယုံကြည်ထောက်ခံမှုရဖို့လို တယ်။ ဒါက ဒီနိုင်ငံရေး သမား တစ်ယောက်အတွက် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ယောက်အတွက် အခြေခံကျတဲ့ အချက်တွေလို့ မြင်ပါ တယ်။ အဲလိုမဟုတ်ဘဲနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ကိုးကွယ်မှု သိပ်များတဲ့အခါကျတော့ ဘာမှ အားစိုက်စရာ မလိုဘူး။ တို့က ဒီပါတီက ဝင်လိုက်ရင် ဒီအလံက ဝင် လိုက်ရင် လွယ်လွယ် ကူကူနဲ့ ရသွားမှာပဲဆိုပြီးတော့ အလုပ်အကိုင် အခွင့် အလမ်း တစ်ခုလိုမျိုး ဝင်လာမှာတော့ စိုးရိမ်တယ်။ တကယ် နှစ်မြှုပ်ပြီး လုပ်ဖို့လိုတယ်လို့ မြင်ပါတယ်။

ကျော်။ အဲဒါလေးလည်း ကျွန်တော် သဘောကျပါတယ်။ အမေ ရိကန်မှာ ဆိုရင် ကနေဒါ မိသားစုဟာ သူတို့ မျိုးရိုးစဉ်ဆက် ဒီနိုင်ငံရေးပဲ လုပ်ကြတာလေ။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံလည်း ဒါမျိုးတွေ တစ်ချိန်တော့ ဖြစ်လာမယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။

ကို။ တစ်ခုကတော့ အမွေပေးသလိုတော့ မဖြစ်သင့်ဘူး။ နိုင်ငံရေးကို အဖေလုပ်လို့ သားကို လက်လွှဲပေးမယ်။ ယောက်ျားလုပ်လို့ မိန်းမကို လက်လွှဲပေးမယ် ဆိုတာမျိုးထက်စာရင် လုပ်မယ့်သူက တကယ် ပိုင်းဖြတ် ချက်ရှိလို့ ဝင်တာမျိုး ဖြစ်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်ပါတယ်။

ကျော်။ ကျေးဇူး အများကြီးတင်ပါတယ်။ အချိန်ပေးတဲ့အတွက် အထူးပဲ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ကို။ ကျွန်တော်ကလည်း ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

(၂၇၊ ဇွန်၊ ၂၀၂၀) တွင် အင်တာဗျူးပြုလုပ်သည်။

* * *

ကချင်အမျိုးသားကွန်ဂရက်ပါတီဥက္ကဋ္ဌ

DR.M KAWN LA

နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

ကျော်။ အချိန်ပေးတာ အထူးပဲကျေးဇူးတင်ပါတယ်။
ဒေါက်တာက ကချင်အမျိုးသား ကွန်ဂရက်ပါတီရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ။
ဒေါက်တာ။ ဟုတ်ပါတယ်။

ကျော်။ ပင်လုံစာချုပ်မှာ ပါဝင်လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့တဲ့ ကချင်
တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးဇော်လွန်ရဲ့ မြေး။ ဒေါက်တာနဲ့တွေ့ရ

တာ အထူးပဲ ဝမ်းသာပါတယ်။

ဒေါက်တာ။ ဟုတ်ကဲ့မင်္ဂလာပါ။

ကျော်။ ဒေါက်တာရဲ့အကြောင်းလေးနဲ့ ဒေါက်တာတို့ရဲ့ ကချင်
အမျိုးသား ကွန်ဂရက်ပါတီ အကြောင်း နည်းနည်း ရှင်းပြပါလားခင်ဗျာ။

ဒေါက်တာ။ ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျာ။ ပထမ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဘိုင်အိုဂရက်ဖီပေါ့
နော်။ အဲဒါလေး ပြောချင်တယ်။ ကျွန်တော်က မိသားစုမှာ မောင်နှစ်မ လေး
ယောက်မှာ တတိယသားပေါ့နော်။ ကချင်လိုဆိုရင်တော့ သားသုံးယောက်
မှာ တတိယမြောက်ပေါ့။ ကျွန်တော့်အောက် မှာတော့ မိန်းကလေးပေါ့။
သွားဘက်ဆိုင်ရာ ဆရာဝန်အနေနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပါတယ်။
၁၉၉၄ မှာ ကျွန်တော် ကျောင်းပြီးပါတယ်။ ၈၈ ထဲမှာ ဖြတ်သန်းခဲ့တယ် ပေါ့
နော်။ ၁၀ နှစ်လောက် ကြာသွားတယ်။ ၈၄ ကစပြီး ကျွန်တော်တို့
တက္ကသိုလ်တက်တာပါ။ ဒါကတော့ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဘိုင်အိုဂရက်ဖီပေါ့နော်။
အဲဒီမှာ ကျွန်တော့်မိဘပေါ့နော်။ အမေကတော့ ဒူဝါဇော်လွန်ရဲ့ ဒုတိယ
မြောက်သမီး ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှအစိုးရဆီမှာ ပထမဆုံး
လွတ်လပ်ရေး တောင်းတဲ့ ကချင်ဒူဝါထဲမှာ ဦးဆောင်ပြီးတော့ သူက
တောင်ငူဒူဝါဇောက်တူး ဆိုတာ.. ကျွန်တော့် အဖေက သူ့ရဲ့မြေးပေါ့။
ကျွန်တော်က သူ့ရဲ့မြစ်ပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ political generation တော့ ရှိပါ
တယ်။ အခု ကျွန်တော့်ကချင် ပြည်သူတွေအတွက် လိုအပ်လို့ အလုပ်လုပ်
တာပါ။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဒီကချင်အမျိုးသား
ကွန်ဂရက်ပါတီမှာ ဒေါက်တာကတော့ နိုင်ငံရေးမှာလည်း စဉ်ဆက်မပြတ်

ရှိသလို အရေးကြီးတဲ့ ပါတီရဲ့ စီအီးစီအဖွဲ့လည်း နည်းနည်းလေး ပြောပြ ပေးပါလားခင်ဗျာ။

ဒေါက်တာ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ခုနက ကျွန်တော်တစ်ခု ကျန်သွားတယ်။ ကချင်အမျိုးသား ကွန်ဂရက် ၁၉၄၉ ဇန်နဝါရီ ၁၀ မှာ စ ထူထောင်ခဲ့ပါ တယ်။ အဲတုန်းက ပထမဆုံးဥက္ကဋ္ဌက ကျွန်တော့်အဘိုး ဒူဝါဇော်လွန်ပါပဲ။ သူနဲ့ အဖွဲ့ဝင်စုစုပေါင်း ၁၂ ဦးပေါ့။ ကချင်ပြည်နယ်နေ့ကို ဂုဏ်ပြုသော အား ဖြင့် အဲဒီနေ့မှာ ကချင်အမျိုးသားတွေအတွက် လိုအပ်တဲ့ နိုင်ငံရေး တည်ဆောက်ဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ စတင်ထူထောင်တာ ဖြစ်တယ်။

ကျော် ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ အဲဒီကနေပြီးတော့မှ ၁၉၅၂၊ ၅၇ ပေါ့။ သက်တမ်း ၂ ဆက် ပေါ့နော်။ ကချင် government ကို KNC က ဦးဆောင်ပါတယ်။ ၁၉၅၂ ကတော့ ဒူဝါဇော်လွန်ပေါ့နော်။ ဇော်လွန်က ကချင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ ဦးဆောင်တယ်။ ၁၉၅၇ မှာ သူက ဇန်ထဆင်ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခုက ထူးခြားချက်က ၁၉၆၂ ဦးနေဝင်း အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ် အာဏာရှင် စပြီး ဖြစ်ပေါ်တဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ၃၃ ဦး ကော်မတီပေါ့။ နိုင်ငံတော်အကြံပေး ၃၃ ဦးမှာ ကချင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေနဲ့ ဒူဝါဇော် လွန်က ပါခဲ့တယ်။ ဒါ ကျွန်တော်တို့ KNC ရဲ့ သမိုင်း ပေါ့နော်။ အဲဒီကနေပြီး မှ KNC ရဲ့ စာတမ်းတွေ ထုတ်ပြန်ပါတယ်။ အဲဒီစာတမ်းတွေ ဒီနေ့ ကျွန် တော့် လက်ထဲမှာ ရှိပါတယ်။ ဆိုလိုတာက KNC က ၁၉၄၈၊ ၄၉ ကတည်းက လွတ်လပ်ရေး မတိုင်ခင်တည်းကပေါ့နော် ... ကျွန်တော်တို့ ပင်လုံစာချုပ် ကို အခြေခံလာပြီးတော့မှ နိုင်ငံရေး သက်တမ်းက ကြာမြင့်ပြီဖြစ်တယ်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကျွန်တော်တို့က အခု ဒီကြားထဲ မှာတော့ ပြတ်

သွားတယ်။ ၁၉၉၀ United Nationalities Group မှာ ပါပါတယ်။ စုစုပေါင်း တိုင်းရင်းသားပါတီ ၃၅ ပါတီပေါ့။ ၉၀မှာ အစိုးရ ဖွဲ့ဖို့ တစ်ခါပြန်လုပ်ပါတယ်။ ၉၀ မှာလည်း အနိုင်ရတာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီကနေ ပြတ်သွားပြီး နောက်ပိုင်း အခု ၂၀၁၀ မှာ ကျွန်တော်တို့က UNA အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်နေပြီ။ united nationalities alliance ပေါ့။ နိုင်ငံရေးအရ ဒီဘက်က ရှမ်းတိုင်းရင်းသား SNLD က ဦးခွန်ထွန်းဦး ဦးဆောင်တဲ့... စုစုပေါင်း ၈ ပါတီပေါ့။ ပြည်နယ် လူမျိုးစု ပါတီ ၈ ပါတီ စုပေါင်းပြီးတော့ မှ ဦးဆောင်တဲ့ထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ KNC က အဲဒီတုန်းကတည်းက ပါပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ ပါပြီးနောက်ပိုင်း ၂၀၁၀ မှာ ရွေးကောက်ပွဲ မဝင်ဘူး။ ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မူပေါ့။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ ၂၀၀၈ အခြေခံမူကို လက်မခံပါဘူး။ နောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေးလုပ်ဖို့ လိုတယ် ဆိုပြီး ၂၀၁၅ မှာ ပြန်ဝင်ပါတယ်။

ကျော်။ ဪ ... ဟုတ်ကဲ့။

ဒေါက်တာ။ အဲတုန်းကတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ပါတီမှာ မဦးဆောင်သေးဘူး။ ကျွန်တော်က ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ နိုဝင်ဘာပြီးမှ ပါတီမှာ

ဦးဆောင်တာပါ။ ကျွန်တော့်မှာ ထူးခြားချက်က ကျွန်တော်တို့ ပါတီအဖွဲ့ဝင်
ထဲမှာပေါ့ ... လက်ရှိကတော့ ဘာတွေပါလာလဲဆိုတော့ ဒူဝါဇန်ထဆင်
၁၉၅၇ KNC ခေါင်းဆောင်ဟောင်းပေါ့။ ဒူဝါဇန်ထဆင် ရဲ့မြေး ဇန်ထရန်
စိမ်း ဆိုတာလည်း ပါပါတယ်။ လူငယ်အနေနဲ့ တာဝန်ပေးထားတယ်။
နောက်တစ်ခါ ၁၉၉၀ ချီဖွေ လွှတ်တော်အမတ်ပေါ့။ အဲတုန်းက KNC နိုင်
ထားတဲ့ လွှတ်တော်အမတ်ရဲ့သားပေါ့။ ဂလော လိုင်းရယ်လည်း ကျွန်တော်
တို့ဆီမှာ ပါပါတယ်။ နောက်တစ်ဦးကတော့ ဒူဝါလဝမ်လီရဲ့ သမီးပေါ့။ အဲ
တုန်းကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရ KNC အစိုးရမှာ ပါဝင်ခဲ့
တဲ့ ဒူဝါလဝမ်လီ ဆိုတာရှိပါတယ်။ လဝမ်လီရဲ့သမီး ဒေါ်ဝမ်ဂျာတောင်က
ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ အမျိုးသမီးကိစ္စ အနေနဲ့ ပါတာရှိတယ်။ အဲဒါကတော့
ခုနက ကျွန်တော်တို့ ၄၇ ပင်လုံ မျိုးဆက်တွေပေါ့။ ဒူဝါဇော်လွန်ရဲ့ မြေး
အနေနဲ့ ကျွန်တော်ကတော့ ပါတာပေါ့။ နောက်တစ်ခုက ဘာလဲဆိုတော့
ပါတီထဲမှာ ဦးဆောင်မှုပေးတဲ့ထဲမှာ သမိုင်းကြောင်းအရ ခိုင်တဲ့သူတွေ ရှိ
သလို တကယ်တမ်း နိုင်ငံရေးအရ ဒီမှာ ပါဝင်တဲ့သူ ပညာတတ်အုပ်စုတွေ
လည်း ရှိပါတယ်။ မျှပြီး ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့ထားတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ သမိုင်းကြောင်းအရ ဆက်ခံတဲ့သူတွေပဲ ဦးဆောင်တာ
မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ပြည်သူနဲ့ ဆိုင်တဲ့ဟာကို electoral အနေနဲ့ပဲ
သွားတယ်။ ထူးခြားချက်က ကျွန်တော်တို့ကချင် ပါတီထဲမှာ election နဲ့
သွားတာ ကျွန်တော်တို့ KNC တစ်ခုပဲ ရှိတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦး တည်း
အမြဲတမ်း မရှိသလို စီအီးစီတစ်ဖွဲ့လုံး ဒီဟာပဲဆိုတာ မရှိပါဘူး။ ငါးနှစ်
တစ်ခါ ပြောင်းနေတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျွန်တော်က အခုဥက္ကဋ္ဌဆိုရင် ၇

ဆက်မြောက် ဖြစ်တယ်။ ဘယ်တော့မှ တစ်ဦးတည်း မရှိဘူး။

ကျော်။ စနစ်ရှိတယ်ပေါ့နော်။

ဒေါက်တာ။ ဟုတ်ကဲ့၊ စနစ်ရှိပါတယ်။

ကျော်။ တခြား တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတွေထဲကရော ပါတီဝင်ချင်တယ် ဆိုရင် ခွင့်ပြုပါသလား။

ဒေါက်တာ။ ခွင့်ပြုပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာတော့ လူမျိုးမရွေး ဘာသာမရွေးပေါ့။

ကျော်။ နာမည်ကသာ ကချင်ဖြစ်တယ်။ မည်သူမဆို ခွင့်ပြုတယ်။ ကျွန်တော် ဝင်ချင်လည်း ရတယ်ပေါ့။

ဒေါက်တာ။ ရပါတယ်။ ပါတီပေါ်လစီကို လက်ခံမယ်။ ကျွန်တော်တို့ Principle ကို လက်ခံမယ်ဆိုရင် ဘာသာမရွေး လူမျိုးမရွေးပေါ့။ တကယ်လည်း ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ကချင်မျိုးနွယ် ၆ စု စလုံးပါတယ်လေ။ ဒါ့အပြင် တခြား တိုင်းရင်းသား ရှမ်းတွေပါတယ်။ နောက်ပြီး ဂေါ်ရခါးတွေပါ တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကချင်ပြည် နယ်ထဲက လူတွေပေါ့နော်။ ဗမာ လည်း ပါပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆီမှာ လူစုံပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ခုနက ဒေါက်တာလည်း ပြောသွားပါတယ်။ ဒေါက်တာတို့ ပါတီရဲ့ မူလေးတွေလည်း နည်းနည်း ရှင်းပြပေးပါခင်ဗျ။

ဒေါက်တာ။ အဓိကကတော့ နိုင်ငံရေးပေါ်လစီပဲ ကျွန်တော် ပြောချင်ပါ

တယ်။ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရေး ပေါ်လစီကတော့ center right progressive liberalism ကို ကျင့်သုံးပါတယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ ဒါကတော့ အချုပ်ပေါ့နော်။ နံပါတ် ၂ ကကျတော့ ideology ပေါ့။ အဲဒီပေါ်လစီကို ဘာ ideology နဲ့သွားလဲဆိုတော့ neo conservatism ideology နဲ့ သွားတယ်။ neo conservatism က ဘာလဲဆိုတော့ မူလအမျိုးသားရေးလက္ခဏာတွေ မူလရှိရင်းစွဲတန်ဖိုး

တွေကို ထိန်းသိမ်းပြီး ဒီထက် ပိုတိုးတက်အောင်လုပ်ဖို့ဆိုတဲ့ ideology ပေါ့။ အဲဒီ ideology ပေါ်မူတည်ပြီး center right ကို ကျင့်သုံးတယ်။ center right ကို ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့က right wing လက်ယာ အယူဝါဒ လက်ခံဖို့လိုတယ်။ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွား သည် အရေးကြီးတယ်။ ပထဝီနိုင်ငံရေးအရ India နဲ့ တရုတ် ကြားမှာရှိတယ်။ western democracy ရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုရှိတယ်။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့က right wing ကို ထိုက်သင့်သလောက် မသုံးရင် ကျဆုံးမှာ ဖြစ်တယ်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကြွေးကြော်သံက ကချင်ပြည်နယ်နဲ့ ပြည်ထောင်စု အကျိုးစီးပွား ပထမဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ မှာ ရှိတယ်။ ဒါကတော့ political based ကို ကျွန်တော် ပြောပြတာ ဖြစ်တယ်။ progressive liberalism က ဘာလဲဆိုတော့ လက်ရှိအချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ ပြောင်းလဲနေတဲ့ အနေအထားကို အကောင်းဆုံး တည်ဆောက်ဖို့

ပေါ့နော်။ လစ်ဘရယ် အယူ ဝါဒကတော့ ရှင်းပါတယ်။ လူထုကို အခြေခံတယ်။ sovereignty က လူထုက လာမယ်။ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိရမယ်။ နောက်တစ်ခါ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ရရမယ်။ အာဏာ လူထုက လာရမယ်။ ဒီလေးချက်နဲ့ပြည့်စုံတဲ့ progressive liberalism ကို ကျွန်တော်တို့ ကျင့်သုံးပါတယ်။

ကျော်။ အခု ကိုဗစ်ကာလမှာပေါ့နော်။ ကချင်ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ စစ်ဘေးရှောင် စခန်းတွေ ဆိုရင် တော်တော်ကြီး ဒုက္ခကို တွေ့ရပါတယ်။ ပင်လုံစာချုပ်မှာလည်း ကချင်အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်တွေ လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြတယ်။ စစ်ဖြစ်ပွားမှုဟာလည်း မငြိမ်းချမ်းသေးဘူး။ အဓိက အားဖြင့်ပေါ့လေ ဘယ်လိုလုပ်မှ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုရမှာလဲ ... ဘာတွေ လိုအပ်မှာလဲ...။

ဒေါက်တာ။ ပြဿနာအဖြေရှာတာ ၂ နည်းရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်မှာ။ နံပါတ်တစ်က ဘာလဲဆိုတော့ လွတ်တော်နည်း သုံးတယ်။ နံပါတ်နှစ်က union accord ထုတ်တဲ့နည်း။ ပြည်ထောင်စုညီလာခံပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဖြေမှန်က ကျွန်တော်တို့က တိုင်းပြည်ကို အခုဟာက unitary ပုံစံနဲ့ တည်ဆောက်လာခဲ့... အခုဟာက democratization ကိုသွားတာက ၂၀၁၀ မှာ စတယ်ပဲ ထားပါတော့။ ငါးနှစ်သက်တမ်းဆိုတော့ ၁၀ နှစ်ပဲ ရှိသေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တကယ့်အဖြေမှန်ကို လုပ်ဖို့ဆိုရင် ဘာသွားဖို့ လိုလဲဆိုတော့ union accord နည်းက အမှန်ဆုံးပဲ။ လွတ်တော်နည်းက မမှန်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ FPTP မဲပေးတဲ့ ပုံစံနဲ့ လွဲနေတယ်။ လွဲနေတော့ အတိုက်အခံ အားမကြီးဘူးပေါ့။ အားမကြီးတော့ လွတ်တော် နဲ့ အစိုးရ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ဖြစ်သွားပြီးတော့မှ ဘယ်တော့မှ အဆင်မပြေ

ဘူး။ အဲဒီနည်းက ကျွန်တော်တို့ ဖယ်ရမယ်။ ခု NLD အကောင်အထည် ဖော်
တာက ၂ ခုစလုံးကို အကောင် အထည်ဖော်တယ်။ မရဘူး။ ကျွန်တော်တို့က
ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဘယ်လိုသွားသင့်လဲဆိုတော့ ခုနက union accord နည်း
က အမှန်ဆုံးပဲ။ public based ဖြစ်တယ်။ လူထုကို အခြေခံတယ်။
ကျွန်တော်တို့က တိုင်းပြည်အသစ်ကို ပြန်တည်ဆောက်တာ။ unitary ကနေ
union ကိုသွားတာ။ constitution အသစ်ကို ခင်းဖို့လုပ်တာ။ ခင်းဖို့လုပ်
တယ်ဆိုတဲ့အခါကျတော့ လူထုသဘောထားမပါရင် ဘာနဲ့ ခင်းမလဲ။
ကျွန်တော်တို့က bottom-up သွားရမယ့်ဟာ ကို top-down ဆင်းတယ်။
top-down သည် အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ လမ်းကြောင်းပဲ။ democarcy-
dictorship လား၊ military-dictorship လား။ de facto လား။ အဲဒါတွေ သိဖို့
လိုတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ system တွေ လွဲနေတယ်။ နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်နေ
တဲ့ institution တွေ leader တွေအားလုံး ဒီဟာကို ပြင်ဖို့ လိုတယ်။
၂၀၂၀-၂၅ ကိုတော့ change ရမယ်။ NLD ကြွေးကြော်လည်း change မယ်။
ပုံစံ မတူဘူး။

ကျော်။ ခုနကပြောတဲ့ နေရာမှာလည်း စကားလေးတစ်
ခု ကျွန်တော် သဘောကျပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နားလည်တာက dictor-
ship နဲ့ democracy နဲ့ဆိုတာ ဘယ်နဲ့ညာ တခြားစီပဲ။ ဒါပေမဲ့
democarcy- dictorship လို့ သုံးသွားတယ် ဆိုတော့ ဘယ်လို အဲဒါကို
ဆိုလိုတာပါလဲ။

ဒေါက်တာ။ NLD က ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု မဖြေလျှော့နိုင်ဘူး။ ဒါ သူ
လိုအပ်ချက် အရ ပေါ့နော်။ ငါးနှစ် သက်တမ်းမှာ သူလိုအပ်ချက်အရ လုပ်
တယ်။ ဒါပေမဲ့ NLD ပါတီဖြစ်တည်တာ က ၈၈ ကတည်းကဆိုရင် အခု နှစ်

၃၀ ကျော်ပြီပေါ့နော်။ ၃၂ နှစ် ရှိလာပြီဆိုတော့ ဒီ Centralization ကို အဆင်သင့် ဖြစ်ပြီးသား ဖြစ်ရမယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့အစိုးရ သက်တမ်းမှာ အောင်မြင်ချင်တဲ့ အခါကျတော့ ထိန်းချုပ်မှုနဲ့သူ သွားချင်တယ်။ စင်ကာပူလိုပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ထိန်းချုပ်မှုနဲ့ သွားလိုတဲ့ အနေအထားမှာ Centralization ကို ပိုယူလိုက်တယ်ပေါ့။ အကယ်၍သာ နောက် သက်တမ်းမှာ ပေါ့နော်။ သူက ကျွန်တော်ထင်တယ် အစိုးရ မဖွဲ့နိုင်ရင်တောင် majority တော့ ရှိနေဦးမယ်။ အခု NLD ကို တိုက်တွန်းချင်တာပေါ့နော်။ Centralization ကို လုံးဝ ဖြေလျှော့ဖို့လိုမယ်။ Decentralize ကို ရဲရဲလုပ်ပါလို့ ကျွန်တော် တိုက်တွန်းချင်တယ်။ အဲဒါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု Centralization လုပ်လို့ democarcy-dictorship ဖြစ်တာ။

ကျော်။ ဒါပေမဲ့ ဒေါက်တာရဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေမှာလဲ... ဥပမာ ကချင်ပြည်နယ်ရဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်ဟာ သမ္မတက တိုက်ရိုက်ခန့်တာ ဆိုတော့ အဲဒါကို ဒေါက်တာ ဘယ်လိုမြင်ပါသလဲ။

ဒေါက်တာ။ အဲဟာက ၂၀၀၈ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲတဲ့ အဓိက majority က စစ်အာဏာရှင်တွေကိုး။ သူကသူလိုချင်တဲ့ပုံစံ Centralization ကို တည်ဆောက်တာ။ စစ်တပ်တွေမှာတော့ Centralization က မှန်တာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရေးမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်မှာ ဘစ်ဘရယ်လစ်ဇင် မှာတော့ ဒါက မှားတယ်ပေါ့။ မှားတဲ့အခါကျတော့ စစ်တပ်တည်ဆောက် လာတဲ့အပေါ်မှာ NLD က ဆက်လက်ပြီး ကျင့်သုံးတယ်။ သူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲလို့မရလို့။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော် တို့ ၂၆၁ ကို မပြင်ခင်မှာ ဖြေလျှော့လို့ရတာတွေ ရှိတယ်။ ဥပမာ ထွေအုပ်ကို နိုင်ငံတော် သမ္မတရုံးအောက် ရောက်သွားပြီ။ ၂၀၁၈ ကုန်ပိုင်းမှာ ရောက်တယ်။ ရောက်တယ်ဆိုရင် ဒီထွေအုပ်တွေကို

နောင်သက်တမ်းမှာပေါ့နော်... နောင်သက်တမ်းမှာ သူပြည်နယ်ဆိုင်ရာ သူ
လူမျိုးတွေကို training ပေးပြီးတော့မှ ခန့်လို့မရဘူးလားပေါ့။ အဲဒါက
Decentralization ပဲလေ။

ကျော်။ သိပ်ကောင်းတာပဲဗျာ။ ဖြေတာ တကယ် သဘောကျပါတယ်။ စဉ်းစားစရာ တွေလည်း အများကြီး ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒေါက်တာ
လက်ထဲမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ရလာမယ်ဆိုရင် ခုနကပြောတဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံး
ငြိမ်းချမ်းရေး ရဖို့အတွက် ဒေါက်တာ ဘာလုပ်မလဲ။

ဒေါက်တာ။ ကျွန်တော်ဆိုရင် ကျွန်တော့်ရဲ့ political policy based နဲ့
principle နဲ့ပဲလုပ်မယ်။ union accord နည်းကိုပဲ အကောင်အထည် ဖော်မှာ
ဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံတကာကလည်း ကူညီနေတာပဲလေ။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ ကြာရင်ကြာပါစေ ကျွန်တော်တို့ လုပ်ရမှာပဲ။ အားလုံး
သဘောတူနိုင်တဲ့ အချက်ကို ကျွန်တော်တို့က ထုတ်နိုင်ရမယ်ပေါ့။ ဥပမာ
ကချင်လူမျိုးစုတွေ interests ရှိတယ်။ ကယားတွေ interests ဗမာတွေ
interests စုစည်းပါ။ စုစည်းမှုဟာ တကယ်လုပ်ရင် မကြာပါဘူး။
နောက်ပြီး ဘတ်ဂျက်လိုတယ်။ ဘတ်ဂျက်ကူညီနေတဲ့ အီးယူကလည်း
အများကြီးကူညီ တယ်။ တခြားဟာတွေကလည်း ကူညီပါတယ်။ ဂျပန်က
လည်း ကူပါတယ်။ အဲဟာကိုတော့ အကောင်အထည် ဖော်စေချင်တယ်။
ဘာလို့ အကောင်အထည် မဖော်လဲပေါ့။ ကျွန်တော် ထင်တယ်။ eight tribe
မှာ ၇ စုအသံ သိပ်ကြီးနေရင် အဲဒီ legitimacy mandate ကို ကြောက်တယ်
လို့ ကျွန်တော်က ထင်တယ်။ အဲဒီ အသံထွက်လာအောင် မဖြစ်မနေလုပ်ရ

ကျော်။ လက်ရှိ အစိုးရအဖွဲ့ကလူတွေက မြေကြီးကိုယူဖို့ဆိုပြီး တော့လည်း တော်တော်ကို ပွဲဆူသွားပါတယ်။ ဒေါက်တာကလည်း ဒါလေး နဲ့ ပတ်သက်လို့ရေးထားတယ်။ တချို့ကလည်း ပြောကြတာပေါ့။ သူတို့က ကြီးလေးတဲ့ တာဝန်ယူကြရတဲ့ အတွက်ကြောင့် သူတို့မှာ ယူပိုင်ခွင့် ရှိ တယ်လို့ ရေးကြတယ်။ တာဝန်နဲ့ အခွင့်အရေးကို ဒေါက်တာရဲ့အမြင် လေးကို နည်းနည်း ပြောပြပါ ခင်ဗျ။

ဒေါက်တာ။ ကျွန်တော်မြင်တာက ဒါနိုင်ငံရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ရာထူးပေါ့။ နိုင်ငံရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ရာထူးမှာ ခံစားခွင့်ကို နိုင်ငံတော်က ပေးပြီးသားဖြစ် တယ်။ နံပါတ်တစ် လစာ၊ နံပါတ်နှစ် ချွေရံသင်းပင်း အသုံးအဆောင် အကုန်ပေးတယ်ပေါ့။ ဒါကတော့ သူ ထမ်းဆောင်နေဆဲကာလပေါ့။ ထမ်း ဆောင်ပြီး လွန်မြောက်ပြီးမှလည်း နိုင်ငံရေးပင်စင် ဆိုတာရှိတယ်။ That's enough. လုံ လောက်ပြီ။ အဲထက်ပိုယူတယ်ဆိုရင် ဒါက ရှေ့အဆက်ဆက် ကပေါ့နော်... မကောင်းတဲ့ အကျင့်ဆိုးကို ဆက်လက် လက်ခံတာဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့က နိုင်ငံရေးအရ ကျင့်ဝတ် တွေ ရှိတယ်။ နိုင်ငံရေးကျင့်ဝတ် တွေမှာ ကောင်းတဲ့ကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာဖို့ဆိုရင် မည်သူ မဆို လိုက်နာရ မယ်။ ကျွန်တော့်အမြင်။ exception မရှိဘူး။ နောက်တစ်ချက်က မြို့ပြ မြေအသုံးချမှု ပေါ်လစီဆိုင်ရာမှာ ကျွန်တော်တို့ အမြဲတမ်းစဉ်းစားရမယ်။ လူတစ်ဦး တစ် ယောက်ရဲ့ သူ့ရဲ့ ဆွေစဉ်မျိုးဆက် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ကျွန်တော် တို့က... နိုင်ငံတော်မြေကြီးကို ကျွန်တော်တို့က များများပေးလို့ မရဘူး။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။

ဒေါက်တာ။ အားလုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ အတွက်ကြောင့်မို့ အားလုံးအတွက် ဒီ ပေါ်လစီက ထားရမယ်။ ကျွန်တော်က နေပြည်တော် ရောက်တယ်။ ၁၀ နှစ် ကျော်ပါပြီ။ ကျွန်တော်ကြည့်တ အခါကျတော့... နေပြည်တော် ကျွန်တော်စ ရောက်တော့ မြေလွတ်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ အချက်အချာကျ တဲ့ နေရာ တိုင်းမှာ ဝန်ကြီးတွေနဲ့ လူတစ်ဦး တစ်ယောက်တည်း ပိုင်ဆိုင်မှု ပေးလိုက် တယ်။ သူ့ သားသမီးတွေက ဆက်အမွေခံတယ်။ အများအတွက်ဆိုတာ မရှိ ဘူး။ ဒီဟာက နှစ်ပေါင်း ၅၀၊ ၁၀၀ ကျွန်တော်တို့ကြည့်ရမယ်။ နောင်အနှစ် ၂၀ အနှစ် ၅၀ ဒီဟာက တကယ့် Capital city ဖြစ်လာတယ်။ Government

အခြေစိုက်ပေါ့နော်။ အစိုးရအခြေစိုက် Capital city မြို့တော်ဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ဒီအပေါ်မှာ ပိုဂရုစိုက်ရမယ်။ ဒီအတွက်ကို လက်ရှိ အာဏာ ရပါတီက စဉ်းစားရမယ်။ ဒီဟာကို ယောင်တောင်တောင်လုပ်တာကို အလုပ် မဟုတ်ဘူးလို့ ကျွန်တော် ထင်ပါတယ်။ ဒီပေါ်မှာ ပြတ်ပြတ်သား သားကို ပြောရမယ်။ နေပြည်တော်စည်ပင်က စီစဉ်တယ်။ နေပြည်တော် စည်ပင်ဆိုတာ နေပြည်တော်ကောင်စီရဲ့ အောက်မှာ ရှိပါတယ်။ နေပြည်တော်ကောင်စီရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌက ဒေါက်တာမျိုးအောင်ပါ။ ဒေါက်တာမျိုး အောင်ကို ခန့်တာကတော့ NLDက ခန့်တာပဲဖြစ်တယ်။ သူက policy ထိန်းချုပ်ရမှာကို မထိန်းချုပ်လို့ သူ စီစဉ်တာပေါ့။ လက်အောက် ငယ်သား စီစဉ်တာကို ခေါင်းဆောင်လုပ်တဲ့သူက လက်ခံလို့မရဘူး။ ဒါ ပြတ်ပြတ် သားသား လုပ်ရမယ့်အလုပ်ပေါ့။ ဒီအပေါ်မှာတော့ ကျွန်တော် လုံးဝလက်မ ခံဘူး။ မြို့ပြမြေ အသုံးချမှု ပေါ်လစီက မြို့ပြတွေ တည်ဆောက်တဲ့မူဝါဒကို ပြတ်ပြတ်သားသား ကျင့်သုံးမှ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရ အဆက်ဆက်က တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးကို အခြေခံ ကောင်းရမယ်လို့ ကျွန်တော်ပြော ချင်ပါတယ်။

ကျော် ။ ဟုတ်ကဲ့ပါ။ ဒေါက်တာတို့လို တာဝန်နဲ့ အခွင့်
အရေးကို ခွဲခြားပြီးတော့ နားလည်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေလည်း
လွှတ်တော်ထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ မြင်ချင်ပါတယ်။

ဒေါက်တာ။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

ကျော်။ ခုနက ဒေါက်တာ တစ်ချက် ပြောသွားပါတယ်။
အမျိုးသား လွှတ်တော်က အာဏာရှိရမယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရဲ့
ဖွဲ့စည်းပုံအရ အမျိုးသား လွှတ်တော်ရဲ့ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် က
လည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်ထက် သူက နည်းနေတယ်။ အာဏာ ရှိဖို့ဆို
ရင်... ဒေါက်တာရဲ့ အမြင်ကို ပြောပြတာပေါ့နော်။

ဒေါက်တာ။ ပြည်ထောင်စုရဲ့အခြေခံမူ အခန်း ၁ ပေါ့။ အခန်း ၁ အခု
၄၇ ချက်ရှိတယ်။ ၄၇ ချက်ထဲမှာထည့်သွင်းရမှာ။ ထည့်သွင်းရမယ်ဆိုတော့
အဲဒါလား... ဒါမှမဟုတ် လွှတ်တော် အခန်းကဏ္ဍမှာ ကျင့်သုံးမလား...
အုပ်ချုပ်ရေးပြီးရင် လွှတ်တော်လာတာပေါ့။ အဲမှာ ပြတ်ပြတ်သား သား
ကျွန်တော်တို့က ပြန်ပြင်ရမှာ။ ပြင်ရမယ်ဆိုတော့ အခု union ရဲ့
တည်ဆောက်မှုပေါ့။ တည်ဆောက်ပုံ ဖွဲ့စည်းပုံက uniform ဖြစ်သလားပေါ့။
အမည်နာမနဲ့ အနှစ်သာရ uniform ဖြစ်ဖို့လိုတယ်။ တစ်တွဲတည်းဖြစ်ဖို့လို
တယ်ပေါ့။ အမည်နာမတော့ ပြည်ထောင်စု သုံးထားတယ်။ ဒါပေမဲ့
ပြည်ထောင်စုသဘော မသက်ရောက်ဘူး။ အဲတော့ ဒီမိုကရေစီမှာ
ကျွန်တော်တို့က အာဏာ သုံးရပ်ခွဲတယ်။ ဒါရှင်းရှင်းလေး။ separation of
power လုပ်ထားတယ်။ separation of power က legislative လွှတ်တော်၊
executive အုပ်ချုပ်ရေး၊ judicial တရားစီရင်ရေး။ ဒီသုံးခုရှိတယ်။ ဒီသုံးခု

အပြန်အလှန် ထိန်းချုပ်တယ်ဆိုတာ အနှစ်သာရ။ အဲဒီအနှစ်သာရကို ဖွဲ့စည်းပုံက ထောက်ခံရမယ်။ support လုပ်ရမယ်ပေါ့။ ထောက်ခံ အားပေးမှု မရှိရင် အနှစ်သာရပျက်မယ်။ အနှစ်သာရပျက်ရင် တိုင်းပြည်မှာ တည်ငြိမ်မှု အားနည်းတယ်။ အဲတော့ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရဲ့ သဘောသဘာဝ .. အရေအတွက် မဟုတ်ဘူး။ quality ဖြစ်တယ်။ တစ်ယောက်ထဲဆိုပေမယ့်လည်း အမျိုးသားလူမျိုးစုရဲ့ ကိုယ်စားပြုဖြစ်တဲ့ အတွက်ကြောင့် သူ့မှာ ဗီတို ရှိကိုရှိရမယ်။ mandate ရှိရမယ်။ သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားတွေရဲ့ သူတို့ရဲ့ voice ပေါ့။ voice ထုတ်ခွင့်ရှိရမယ်။ အကောင်အထည် ဖော်ခွင့်ရှိရမယ်။ အဲဒါတစ်ခုမှမရှိဘူး။ အရေအတွက်နဲ့ လုပ်လိုက်တဲ့ အတွက်ကြောင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်က မြို့နယ်အခြေခံတယ်။ သူက နည်းနည်းများနေတယ်။ electoral position က ၃၃၀ လေ။ တပ်ပေါင်းလိုက်တော့ ၄၄၀ ဖြစ်သွားတယ်။ ဆိုတော့ အဲဒီ ၃၃၀ က ဟိုဘက်က ၁၅၆ ကို အမြဲ လွှမ်းမိုးနေတယ်။ အဲဒါက မဟုတ်ဘူး။

ကျော်။ မက်ဆွေလ်လေးတစ်ခု ပြောပေးပါဦးခင်ဗျ။

ဒေါက်တာ။ ကောင်းတဲ့မက်ဆွေလ်လေး ပေးချင်တယ်။ မြန်မာနိုင်ငံ သားအားလုံး ခုနက လူမျိုးစု ၈ စုလုံးရဲ့ will ပေါ့။ အဲ will နဲ့ constitution ရေးရမှာ။ နံပါတ်တစ်အချက်။ အဲဒါကို အားပေး အားမြှောက် ပြုပေးရမယ်။ ဆိုလိုတာက အဲဒီ will က ပထမအကြိမ် union accord မှာ ပြည်ထောင်စု သဘောတူညီချက် တစ်မှာ ဘာလုပ် ထားလဲဆိုတော့ နံပါတ်တစ်ပေါ့ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မည်ဆိုတဲ့ ကတိကဝတ် ရှိထားတယ်။ နိုင်ငံတကာရဲ့ ရှေ့မှာ ချုပ်ထားတဲ့ဟာရဲ့ အခြေခံကို တည်ပြီး ကျွန်တော်က ပြောလိုက်တာ။ ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ် လို့ ပြော

ရင် အဲဒီ will ကို အားလုံး လုပ်ရမယ်။ ဖက်ဒရယ် စကားလုံးပါတယ်။ ဖက်ဒရယ်ကို မကြိုက်လို့တော့ မရဘူးပေါ့နော်။ ဖက်ဒရယ်ကို ဝေဖန်တာတွေ လျှော့ဖို့ လိုတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ eight tribe will ကို အကောင်အထည် ဖော်ဖို့ နံပါတ်တစ် အရေးကြီးတယ်။ နံပါတ်နှစ်က ဘာလဲဆိုတော့ ဒီ တိုင်းပြည်က ငြိမ်းချမ်းမှု နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော်ကြာပြီ မရဘူး။ အဲဒီရဲ့ အရင်းအမြစ်က ခုနက ကျွန်တော်တို့ပြောတဲ့ ဒီအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေတယ်။ ပဋိပက္ခက ဘာလဲဆိုတော့ unitary နဲ့ union ... အမျိုးသားနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းလိုမှုနဲ့ ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံဖွဲ့စည်းလိုမှု ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီဟာကို အခြေခံစဉ်းစားဖို့ ကျွန်တော် တိုက်တွန်းချင်တယ်။ လူအများစု ဖြစ်တဲ့ ပြည်မနေ ဗမာ တိုင်းရင်းသားများကို တိုက်တွန်းချင်တယ်ပေါ့နော်။

ကျော်။ ဟုတ်ကဲ့ပါခင်ဗျာ။

ဒေါက်တာ။ အဲဒီဟာကိုတော့ ကိုယ့်ရဲ့ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်၊ ကိုယ့်ရဲ့ နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းတွေကို လူထုအားနဲ့ တိုက်တွန်းဖို့ ကျွန်တော် အထူး မေတ္တာ ရပ်ခံချင်တယ်။ ဒါမှသာလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြန်မြန်ပြတ်မယ်။ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို မြန်မြန်လုပ်နိုင်မယ်။ အဲဒါကိုတော့ ကျွန်တော် အထူး တိုက်တွန်းချင်ပါတယ်။

ကျော်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ဒေါက်တာ။

ဒေါက်တာ။ ကျေးဇူးပါဆရာ။

(၂၊ ဇူလိုင်၊ ၂၀၂၀) တွင် အင်တာဗျူးပြုလုပ်သည်။

* * *